

dag hadden gelegd op elk eiland waar Amerikanen en Australiërs sinds de zomer van '42 met hen slaags waren geraakt, moest de (inmiddels voor vier jaar herkozen) Amerikaanse president er op rekenen dat in die anderhalf jaar nog tien-, zo niet honderdduizenden Amerikanen zouden sneuvelen. Zou nu het Rode Leger de Japanners in het Verre Oosten aanvallen, dan zou de op de Japanse hoofdeilanden te voeren strijd kunnen worden bekort. Belangrijke hulp! Voor die hulp bedong Stalin een prijs: de Sowjet-Unie zou de Koerilen-eilanden en de zuidelijke helft van Sachalin terugkrijgen, Dairen zou een vrijhaven worden, de Russen zouden de haveninstallaties van Port Arthur kunnen pachten, de spoorwegen in Mandsjoerije zouden onder Russische controle komen en in Buiten-Mongolië (sinds lang omstreden gebied tussen Russen en Chinezen) zou aan de *status quo* niet worden getornd. Verder ging de Sowjet-Unie er accoord mee dat Korea, Japans bezit sinds het einde van de negentiende eeuw, weer onafhankelijk zou worden (door de Verenigde Staten, Engeland en China was daartoe al ruim een jaar eerder, eind '44, besloten op de Conferentie van Cairo). Tenslotte werd in Jalta afgesproken dat Japan behalve Korea ook al zijn andere overzeese bezittingen zou verliezen; Formosa zou weer Chinees worden en de overige eilandengroepen (vroegere Duitse koloniën die na de Eerste Wereldoorlog Japanse mandaatgebieden waren geworden) zouden door Japans overwinnaars bestuurd kunnen worden onder toezicht van een te vormen *Trusteeship Council* van de Verenigde Naties.

Veel van Roosevelt's concessies aan Stalin raakten Chinese belangen. Die concessies waren gedaan zonder enig overleg met de Chinese dictator Tsjiang Kai-sjek; Roosevelt nam op zich, diens accoord te verwerven.

De overeenstemming die in Jalta op veel punten was bereikt, leidde tot een bij uitstek positief klinkend slotcommuniqué (aangezien tussen de Sowjet-Unie en Japan nog een toestand van neutraliteit heerste, werden in dat communiqué alle besluiten die op het Verre Oosten betrekking hadden, verzwegen) – Churchill evenwel, ietwat in de verdrukking geraakt tussen de Verenigde Staten en de Sowjet-Unie, keerde naar Londen terug, van bezorgdheid vervuld wat Europa's naoorlogse toekomst betrof. Hem was duidelijk dat Stalin zijn eigen spel speelde en

aan welker vervaardiging in diep geheim met man en macht werd gewerkt (de proefexplosie van een atoombom had evenwel nog niet plaatsgevonden), een uitwerking zouden hebben die niet wezenlijk groter was dan die van 'conventionele' brisantbommen: 500, resp. 1 000 ton dynamiet; in werkelijkheid zouden de eerste twee atoombommen in uitwerking gelijk staan aan 13 000 resp. 22 000 ton dynamiet.